

РОЛЬ ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ У ЗБІЛЬШЕННІ ЧИСЕЛЬНОСТІ ДИКИХ ТВАРИН

*Гончаренко Г. Є. канд. біол. наук,
доцент кафедри географії та екології,
Містрюкова Л.М. канд. біол. наук,
доцент кафедри географії та екології,
Шестопап ЯВ. студентка V курсу
природничо-географічного факультету УДПУ
eco-lab-udpu@yandex. ru*

За останні 100 років діяльність людини завдала непоправної шкоди тваринному і рослинному світові України. Як наслідок, до 3-го видання (2009р.) до Червоної книги України занесено 542 види тварин та 826 видів рослин і грибів. Зберегти дику природу можна за рахунок створення поліфункціональних територій-біосферних, природних заповідників, національних парків, регіональних ландшафтних парків, мисливських господарств. Всі об'єкти тваринного і рослинного світу підлягають державній охороні, а їх спеціальне використання є платним на основі відповідних дозволів.

Згідно Закону України «Про мисливське господарство та полювання (2000 р.)», право колективної та приватної власності «на окремі об'єкти тваринного світу» або на «окремих мисливських тварин», вилучених з природного середовища не забороняється.

Для збільшення ємності мисливських угідь, а також збагачення загального природного біорізноманіття доцільно створювати вольєри для розведення мисливських звірів з наступним випуском частини поголів'я у навколишні угіддя. Таке напіввільне розведення диких тварин має зміст їхнього утримання у штучно створених умовах, де вони живляться переважно природними кормами, але не мають можливості вільно переміщатися за межі штучно ізольованої ділянки мисливських угідь.

За даними ФЕДЕА, у Європі загальна кількість диких копитних, що вирощується у вольєрних умовах становить понад 700 тис. голів. За рік тут заготовляють понад 6,8 тис. тонн м'яса, у тому числі половину - в Німеччині. Франції та Ірландії. Загальна площа фермерських господарств становить близько 50 тис. га.

Вольєрне розведення оленів у Німеччині набуло популярності у 70-х роках минулого століття, а вже на кінець 90-х років у напіввільних умовах лише лані утримувалось близько 70-80 тис. голів. Напіввільним розведенням дичини у Німеччині займалося близько 2,5 тис. підприємств.

У Франції в минулому столітті у вольєрних умовах утримувалося близько 3 тис. голів. Приблизно така ж кількість тварин утримувалася на фермах у Нідерландів, Угорщині, Словаччині, Чехії, Польщі.

Запозичивши досвід вольєрного утримання диких тварин, у відповідності з чинним законодавством України на Вінниччині створено (25 жовтня 2007 р.) туристично мисливсько-рибальське господарство «Вепр» (ПП ТМРГ), розміщене в західній частині Гайсинського адміністративного району Вінницької області.

Розроблено проект організації і розвитку мисливського господарства. Разом з ним планується здійснення спеціальних заходів з охорони і відтворення

корисних видів мисливської фауни.

Одним з найважливіших завдань ведення мисливського господарства є максимальне використання мисливських угідь, тобто чисельність мисливських тварин, повинна бути доведена до оптимальної господарсько-допустимої щільності, при якій тварини не завдають істотних збитків лісовому та сільському господарству.

Одним з основних завдань впорядкування мисливського господарства являється інвентаризація мисливських угідь, що включає в себе розробку типологій угідь, опис їх типів та визначення площі, зайнятої кожним типом. Типологія мисливських угідь - це ділянка з рівноцінними умовами для мисливських тварин, переважно кормовими і захисними властивостями.

Мисливська фауна ПП «Веpr» досить різноманітна видовим складом і представлена переважно копитними і хутровими звірами: олень, кабан, козуля, муфлон, заєць-русак, борсук, куниця лісова, тхір лісовий.

По річках, струмках та болотах гніздяться деякі види куликів, качок. Під час весняних і осінніх перельотів зустрічається багато видів птахів, занесених в Червону книгу.

Продуктивність мисливських угідь, ріст або зниження чисельності кожного мисливського виду залежить від різноманітних чинників, основні з яких об'єднуються у три екологічні групи - біотичні, абіотичні та антропогенні. Ступінь дій встановлюється шляхом аналізу відомих матеріалів, а також в результаті правових спостережень.

Для врахування впливу чинників введені коефіцієнти зменшення (збільшення) середнього бонітету для кожного виду мисливської фауни. Чинники можуть зменшувати середній клас бонітету чи підвищувати його.

За своєю дією чинники впливу поділяються на дві групи:

- постійно діючі чинники;
- періодично діючі чинники.

Дія постійно діючих чинників врахована у класах бонітету для кожного виду тварин при бонітуванні мисливських угідь під час проведення їх упорядкування (один раз на 15 років).

Напіввільне розведення диких тварин має зміст їхнього дотримання у штучно створених умовах, де вони живляться переважно природними кормами, але не мають можливості вільно пересуватися за межі штучно ізольованої ділянки мисливських угідь. Розведення диких тварин в умовах напіввільного утримання наразі постає як новітня галузь народного господарства, що утворилася на стику інтересів тваринництва, мисливства і туризму.

ПП ТОРГ «Веpr» має попутну матеріально-технічну базу та кваліфікаційний персонал для облаштування спеціалізованого вольєру і проведення комплексу біотехнічних заходів з метою утримання мисливських видів тварин.

Створення штучної регуляції чисельності тварин дає можливість випускати в угіддя для збагачення загального біотопічного різноманіття.